

LARVIK KOMMUNE
Postboks 2020
3255 LARVIK

Saksbehandler

Andreas Myhre Larsen

Uttalelse til planprogram og varsel om oppstart - kommunedelplan for naturmangfold - Larvik kommune

Vi viser til oversendelse fra kommunen datert 28.10.2022.

Saken gjelder

Saken gjelder varsel om oppstart av arbeid med kommunedelplan for naturmangfold i Larvik kommune og høring av forslag til planprogram.

I planprogrammets punkt 2 blir formålet med planarbeidet presentert. Det fremgår her at formålet med planarbeidet er blant annet å fastsette hvilke nasjonale og lokalt viktige naturområder som det er viktig å ta vare på for å sikre naturområder, rekreasjonsområder, naturmangfoldet og arter i Larvik kommune. Videre skal man forankre hvordan hensynet til naturmangfoldet skal ivaretas ved plan- og byggesaker, andre utbyggingsprosjekter i kommunen og annen myndighetsutøvelse og eiendomsforvaltning i kommunen. Planarbeidet skal også etablere et godt kunnskapsgrunnlag for rulleringen av kommuneplanens arealdel.

Med bakgrunn i St.meld. 14 (2015-16) Natur for livet (Norsk handlingsplan for naturmangfold) har Miljødirektoratet gitt Larvik kommune et tilskudd på kr 150 000 til utarbeidelse av egen kommunedelplan for naturmangfold.

Planen skal gjelde for hele kommunen med sjøareal. I planperioden vil kartlegginger prioriteres i områder med et forventet utbyggingspress. Det blir nevnt at hovedfokuset i planen vil være arealene syd for E18, samt de prioriterte tettstedene som ligger oppover i Lågen (Kvelde og Svarstad).

Rollen til Statsforvalterens fagavdelinger

Statsforvalteren fagavdelinger skal med hjemmel i plan- og bygningsloven § 3-2 påse at planer ikke er i strid med nasjonale eller viktige regionale interesser innen miljøvern, klima, landbruk, samfunnssikkerhet, folkehelse og barn og unges interesser og gravplasser.

Innspill fra Statsforvalterens fagavdelinger

Generelt

I Larvik kommune er det et stort utbyggingspress som utfordrer naturverdiene, spesielt på grunn av hyttebygging. Vi ser det som positivt at kommunen utarbeider en egen kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan for naturmangfold vil være et nyttig verktøy for å få en bedre og mer helhetlig oversikt over naturmangfoldet i kommunen. Videre vil kommunedelplanen gi et godt grunnlag for å gjøre riktige og gode valg for arealbruk og utbyggingstiltak i kommunen.

Et viktig tema for planarbeidet må være å unngå inngrep i truet natur. I tillegg bør skjøtsel/gjengroing, fremmede arter, slitasje på naturområder, forsøpling, forurensning og klimaendringer være tema i planarbeidet.

Det varslede planarbeidet er en oppfølging av stortingsmelding Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 14 (2015-2016)). Her blir ansvaret til lokale myndigheter påpekt. Plan- og bygningsloven blir fremhevet som et svært viktig verktøy for å ta vare på natur. Det er også et mål at en egen kommunedelplan for naturmangfold kan gi mer forutsigbare planprosesser. Naturmangfoldloven sine bestemmelser i kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk er i seg selv viktige føringer for planarbeidet.

Planprogrammet er oversiktlig og informativt. Det kommer klart frem hva som er formålet med planarbeidet, hvordan planprosessen skal gjennomføres, organisering av planarbeidet og medvirkning. Videre er planavgrensningen, rammer og premisser for planarbeidet og overordnede føringer beskrevet i planprogrammet. Vi anbefaler at planprogrammet beskriver hvilke utfordringer kommunen har når det gjelder ivaretagelse av naturmangfoldet.

Bærekraftsmålene

I planprogrammet er ikke FNs bærekraftsmål nevnt. I Nasjonale forventninger til regionale og kommunal planlegging 2019-2023 står det at kommunene skal legge til grunn FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Disse må tas inn i planprogrammet og det må drøftes hva dette betyr for kommunedelplanen.

Vi viser til Meld. St. 40 (2020-2021): «*Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*». Se også Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin veileder om hvordan integrere bærekraftsmålene i planleggingen: https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-ogeiendom/plan_bygningsloven/planlegging/fagtema/baerekraft_i_planlegging/id2846205/

Kunnskapsgrunnlag og metodikk

Det finnes en rekke kartverktøy og databaser med tilgjengelig kunnskap om naturmangfold utarbeidet av blant annet Miljødirektoratet, Artsdatabanken og Nibio. Statsforvalteren kan kontaktes dersom kommunen har behov for innsyn i sensitive artsdata. Sensitive artsdata er samlebegrep for en database med utvalgte arter av fugler, pattedyr og lav hvor stedfestet informasjon om artenes hekkeområde, yngleområde eller voksested er skjermet for allment innsyn.

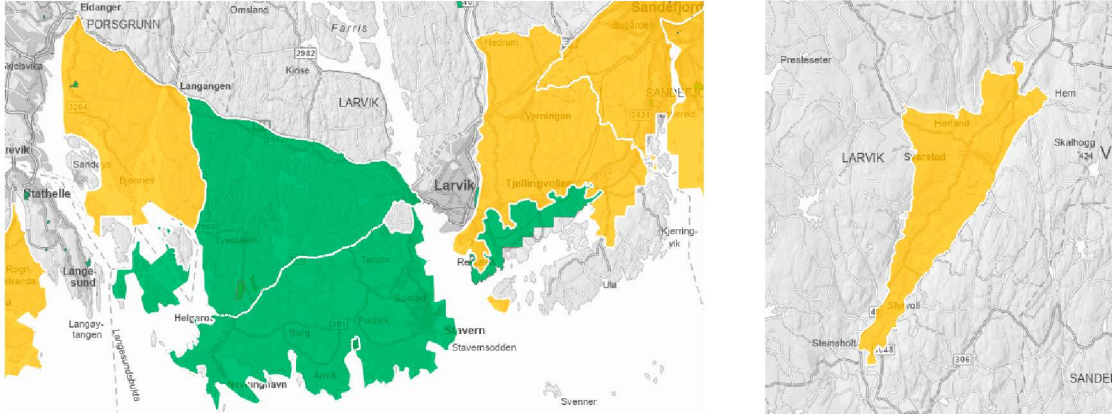
Vi gjør oppmerksom på at Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper etter NiN2 (Natur i Norge) er nå anerkjent metode for å kartlegge naturtyper.

Kartleggingsstatus

Store arealer i kommunen ble i fjor kartlagt for naturverdier (Brunlanesområdet). Resultatene er nå nylig tilgjengelig i Naturbase, og det er naturligvis viktig at kommunen får med seg dette i planarbeidet. Statsforvalteren har spilt inn nye områder for kartlegging i 2023. De gule områdene på

kartet under er innmeldte områder og de grønne områdene er kartlagte områder. Det innebærer at det er meldt inn nye områder ved kysten av Larvik og i Svarstadsområdet. Det er foreløpig ikke avgjort om disse områdene kommer med i kartleggingen, men vi vil imidlertid informere kommunen dersom disse områdene kommer med i kartleggingen som skal gjennomføres i 2023.

Kilde: Miljødirektoratet

Myrer og våtmarker

Myr og våtmarker er viktige leveområder for en rekke arter. I tillegg er myrer viktige i klimasammenheng da de binder store mengder karbon. Vi ser at myrer er utsatt for utbygging i fylket vårt og at kunnskapen om naturmangfold og utslipp av klimagasser fra myrer er mangelfull i mange arealplansaker. Vi oppfordrer kommunen til å sette fokus på myrer og våtmarker i forbindelse med arbeidet med kommunedelplanen, slik at kunnskapsgrunnlaget for fremtidige arealplaner forbedres og at man unngår uheldig nedbygging av myrer.

Naturrestaurering

Statsforvalteren vil anbefale at planarbeidet også setter fokus på naturrestaurering. Naturrestaurering vil si å gjenopprette og forbedre økologisk tilstand og naturverdier i områder som er forringet eller skadet. Det er naturlig å vise til at FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer, og at miljøforvaltningen er i en oppstartsfase med å sette teamet sterkere på dagsorden. I løpet av de siste årene er det igangsatt tiltak for å restaurere myr og våtmark i verneområder, også i Vestfold og Telemark. Kommunedelplanen kan peke på spesielle områder der det kan være aktuelt med naturrestaurering. I Larvik kommune er det mange steinbrudd som skaper store sår og krater i naturen.

Landbruk

Aktivt landbruk har skapt et mangfold av naturtyper og leveområder for arter. Samtidig bidrar landbruket til at det dannes områder med ensartet vegetasjon, myrer har blitt grøftet og bekker har vært lagt i rør. Landbruket har videre skapt naturtyper som er levested for en rekke truede arter. I dag er opphør av ekstensiv jordbruksdrift den viktigste trusselen mot disse naturtypene. Vi anbefaler at det utarbeides retningslinjer for forvaltning og reetablering av kantsoner og gjenåpning av bekker, og strenge/restriktive retningslinjer for nydyrking av myr. Vi viser til mer informasjon her: <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/miljo-og-klima/naturmangfold>.

Strandsonen langs sjøen

Larvik er en kommune med mye strandsoner. Strandsonen er av stor verdi for naturmangfold. Strandsonen inneholder mange ulike naturtyper med stor verdi og variert dyreliv. Kommunen bør vurdere om strandsonen i kommunen er godt nok kartlagt. Vi oppfordrer kommunen til at strandsonen tas inn som tema i planarbeidet.

Fremmede arter

Vi viser til Handlingsplan mot skadelige fremmede arter i Vestfold og Telemark datert september 2020. I Larvik kommune er det registrert svært mange fremmede arter i kategorien svært høy risiko (SE), høy (HI) og potensiell høy risiko (PH). Problemet med fremmede arter er stort og utgjør en trussel mot naturmangfoldet. Vi anbefaler at det blir prioritert tiltak mot fremmede arter i noen naturtyper, herunder truet naturtyper, naturtyper som er viktige for truet natur og i natur som ligger nær verneområdene.

Randsoner rundt verneområder

Deler av naturen i Larvik kommune er vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven, som naturreservat og landskapsvernområde. Det er viktig kommunen forvalter randsone rundt verneområdene på en forsvarlig måte, noe som er nødvendig for å ivareta verdiene i inne i verneområdene, jf. naturmangfoldloven § 49.

Vannmiljø

Vannmiljø bør være et tema i planarbeidet. Vi vil anbefale kommunen at kommunen tar utgangspunkt i regional plan for vannforvaltning for å få oversikt over miljøstatus i vannforekomster i kommunen. Videre vil vi anbefale at vannforekomster med behov for tiltak for å oppnå miljømålene beskrives, og at eventuelle tiltak innarbeides i kommunedelplan og handlingsplan. Videre anbefales at det utarbeides et utfordringsbilde over kommunens vannforekomster, samt at det utarbeides retningslinjer for ivaretagelse av vannmiljø.

Vi oppfordrer kommunen til å vie oppmerksomhet på kantsoner langs vassdrag i forbindelse med planen. Kantsoner med naturlig vegetasjon er viktige grøntkorridorer i kulturlandskapet og et viktig habitat for mange arter. Kantsoner minsker erosjonsrisikoen langs vassdrag og forebygger avrenning av næringssalter og tap av matjord. Slike sammenhengende strukturer er også viktige for helhetlige, fungerende økosystem. Kommunen bør inkludere eksisterende kunnskap om viktigheten av kantsoner i planen.

Vi vil opplyse om at kantvegetasjon er beskyttet i henhold til vannressurslovens § 11. Det er Statsforvalteren som er vassdragsmyndighet her, hvilket blant annet innebærer at vi er adressat for søknader om dispensasjon fra hovedbestemmelsen om opprettholdelse av et begrenset naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag, jf. § 11 første punktum. NVE har utarbeidet en egen veileder om vegetasjonen langs vassdrag, og vi anbefaler at kommunen benytter denne i planarbeidet:

http://publikasjoner.nve.no/veileder/2019/veileder2019_02.pdf.

Avslutningsvis gjør vi oppmerksom på at Miljødirektoratet har utarbeidet en [veileder](#) om hvordan kommunedelplaner for naturmangfold kan utarbeides. Veilederen tar for seg viktige temaer, herunder blant annet betydningen av å fastsette mål for arbeidet, organisering av planarbeidet, hvordan kunnskapsinnhenting og naturtypekartlegging kan foregå, samt vektning av klimaendringer og -tilpasning. Vi oppfordrer kommunen til å gjøre seg kjent med veilederen, og aktivt å ta veilederen i bruk i arbeidet med kommunedelplanen for økning og bevaring av arts- og naturmangfold.

Med hilsen

Kristin Bjerkeseth Vindvad (e.f.)
fagsjef

Andreas Myhre Larsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) REGION SØR	Postboks 2124	3103	TØNSBERG
STATENS VEGVESEN	Hunderfossen	2625	FÅBERG
VESTFOLD OG TELEMARK FYLKESKOMMUNE	Postboks 2844	3702	SKIEN
MATTILSYNET	Felles postmottak	2381	BRUMUNDDAL
	Postboks 383		